

Identifying Indicators of Urban Development Strategy for Resilience and Empowerment of Kish Island in the Horizon of 1417

Ahmad Pour Ahmad

Full Professor of Geography, Tehran University, Iran, apoura@ut.ac.ir

Alireza Darban Astaneh

Assistant Professor of Geography, Tehran University, Iran, astaneali@ut.ac.ir

Saeed Zanganeh Shahraki

Assistant Professor of Geography, Tehran University, Iran, saeed.zanganeh@ut.ac.ir

Shiva Pourghorban*

Ph.D. in Geography and Urban Planning, Kish International Campus,
Tehran University, (Corresponding Author) Shivapourghorban800@yahoo.com

Abstract

Purpose: The purpose of this study is to identify the effective indicators of good urban governance, livability, banking and competitiveness in urban development strategy and increase the resilience of Kish Island with empowerment approach, based on which one of the economic infrastructure, social, managerial, physical needs to increase resilience and achieve empowerment of managers and citizens in the face of economic, social and environmental crises.

Method: The research method is based on descriptive-analytical methods and is applied in terms of the purpose. The results obtained from the questionnaires were calculated using SPSS software and Chi-square test and T-sample. In order to evaluate and compare the resilience of urban development strategy indicators in the dimensions of good urban governance, banking, viability and competitiveness, ANOVA test and structural equation modeling were performed with PLS and Micmac software and SOAR strategic model for development strategy and describes the strengths, opportunities, ideals, and outcomes used in empowerment.

Findings: The results show that the indicators of Kish Island urban development strategy in terms of viability are in a better position than other indicators and the indicators of good urban governance, banking and competitiveness are not in a favorable position.

Conclusion: Therefore, it can be said that the respondents believe that all indicators of Kish Island urban development strategy are not at the desired level, in other words, Kish is still livable, but not in a good managerial and economic situation.

Keyword: City Development Strategy, Resilience, Empowerment, Kish Island.

دو فصلنامه آینده‌پژوهی ایران

مقاله پژوهشی، سال پنجم، شماره اول، بهار و تابستان ۱۳۹۹ صفحه ۱۸۹-۲۱۷

شناسایی شاخص‌های استراتژی توسعه شهری در جهت تاب‌آوری و توانمندسازی جزیره کیش در افق ۱۴۱۷

احمد پور احمد

استاد تمام دانشگاه تهران، دانشکده جغرافیا، جغرافیا و برنامه ریزی شهری apoura@ut.ac.ir

علیرضا دربان آستانه

استادیار دانشگاه تهران، دانشکده جغرافیا، جغرافیا و برنامه ریزی روستائی astaneali@yahoo.com

سعید زنگنه شهرکی

استادیار دانشگاه تهران، دانشکده جغرافیا، جغرافیا و برنامه ریزی شهری saeed.zanganeh@ut.ac.ir

شیوا پورقربان*

دکتری جغرافیا و برنامه ریزی شهری، دانشگاه تهران، پردیس کیش (نویسنده مسئول)

Shivapourghorban800@yahoo.com

چکیده

هدف: هدف این پژوهش، شناسایی شاخص‌های تاثیرگذار حکمرانی خوب شهری، قابل زندگی بودن، بانکی بودن و رقابتی بودن در استراتژی توسعه شهری و افزایش تاب‌آوری جزیره کیش با رویکرد توانمندسازی است، که بر این اساس کدام یک از زیرساخت‌های اقتصادی، اجتماعی، مدیریتی و کالبدی احتیاج به افزایش تاب‌آوری و دستیابی به توانمندسازی مدیران و شهروندان در مواجهه با بحران‌های اقتصادی، اجتماعی و محیطی را دارد.

روش: روش پژوهش بر مبنای روش‌های توصیفی - تحلیلی و از نظر نوع هدف کاربردی است و نتایج به‌دست‌آمده از پرسش‌نامه‌ها با استفاده از نرم‌افزار SPSS و آزمون کای اسکوئر و T تک‌نمونه‌ای محاسبه شده است. به منظور بررسی و مقایسه تاب‌آوری شاخص‌های استراتژی توسعه شهری در ابعاد حکمرانی خوب شهری، بانکی بودن، قابل زندگی بودن و رقابتی بودن از آزمون ANOVA و مدل‌سازی معادلات ساختاری از نرم‌افزار PLS و Micmac استفاده شده است. از مدل استراتژیک SOAR برای تدوین استراتژی توسعه و تشریح قوت‌ها، فرصت‌ها، آرمان‌ها و نتایج در توانمندسازی استفاده شده است.

یافته‌ها: نتایج نشان می‌دهد شاخص‌های استراتژی توسعه شهری جزیره کیش در ابعاد قابل زندگی بودن دارای وضعیت مناسب‌تری نسبت به سایر شاخص‌ها است و شاخص‌های حکمرانی خوب شهری، بانکی بودن و رقابتی بودن در وضعیت مطلوبی قرار ندارند.

نتیجه‌گیری: می‌توان گفت به اعتقاد پاسخگویان کلیه شاخص‌های استراتژی توسعه شهری جزیره کیش در سطح مطلوبی نیستند، به عبارتی کیش هنوز قابل زندگی است ولی از لحاظ مدیریتی و اقتصادی وضعیت مناسبی ندارد.

واژگان کلیدی: استراتژی توسعه شهری، تاب‌آوری، توانمندسازی، جزیره کیش.

۱- مقدمه

امروزه به دلیل نقش شهر به‌عنوان موتور رشد اقتصادی، جهان به طور فزاینده‌ای به سمت شهرنشینی پیش می‌رود. استراتژی توسعه شهری، ابزاری است که به شهر کمک می‌کند تا پتانسیل شهرنشینی را مهار کند؛ همچنین شهر را قادر می‌سازد چارچوبی هماهنگ برای به حداکثر رساندن فرصت‌های سرمایه‌گذاری در شهرها برای رشد اقتصادی به کار گیرد. (Alliance, 2016) از طرح‌های توسعه شهری می‌توان به قواعد نوین شهرسازی و یا طرح توانمندسازی اشاره کرد که هماهنگی این دو طرح، سهم قابل توجهی در حل مشکلات شهری دارند. تاب‌آوری ممکن است به عنوان تابعی از توسعه شهری و تعامل فرد با تغییرات محیطی و مدیریتی در طول زمان مطرح شود؛ لذا مطالعات تاب‌آوری شهری و نحوه سنجش شاخص‌های آن در شهرها اهمیت می‌یابد. استراتژی توسعه شهری نیز اهدافی چون بهبود کیفیت زندگی، زیست‌پذیری، توانمندسازی و تاب‌آوری شهری را دنبال می‌کند. (رهنما و همکاران، ۱۳۹۶: ۳)

تاب‌آوری دارای ابعاد مختلف اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و مدیریتی است و برای دوری از زیان‌های اقتصادی و اجتماعی حائز اهمیت است. شناسایی ظرفیت‌های موجود برای افزایش قابلیت تاب‌آوری از طرف برنامه‌ریزان و نشان دادن معایب به‌عنوان عوامل ایجادکننده آسیب‌پذیری متغیرهایی که باعث اختلال در یک شهر (یک جامعه، یک منطقه یا یک چشم‌انداز) می‌شوند و فرکانس و شدت این حوادث، اهمیت و ضرورت پژوهش برای بررسی این ابعاد را نشان می‌دهد. (Goncalves, 2013: 5) استراتژی توسعه شهری بر توانمندسازی شهرها و محله‌ها تاکید می‌کند. توانمندسازی اجتماعات محلی باعث کاهش آسیب‌پذیری مردم و محلات شهری شده و بهبود کارایی اقتصادی و ارتقای خدمات را به همراه دارد. (تقوایی و همکاران، ۱۳۹۴: ۱۲۶) طرح‌های توانمندسازی دارای وجوه اجتماعی، اقتصادی و کالبدی هستند و توانمندسازی اقتصادی بر بهبود شرایط کاری و درآمدزایی مردمی تاکید می‌کند. نقش اشتغال در توانمندسازی اجتماعی، آموزش و مشارکت مردمی در امور شهری اهمیت بسزایی دارد. (پورموسوی و معصومی، ۱۳۸۹: ۳۷) هدف این پژوهش، بررسی شاخص‌های استراتژی توسعه شهری جزیره کیش در جهت تاب‌آوری و توانمندسازی شهری است که بر این اساس کدام یک از زیرساخت‌های اقتصادی، اجتماعی، مدیریتی و کالبدی احتیاج به افزایش تاب‌آوری و دستیابی به توانمندسازی مدیران و شهروندان در مواجهه با بحران‌های اقتصادی، اجتماعی و محیطی دارد. سؤالات زیر برای رسیدن به این هدف مطرح شده است:

۱- آیا شاخص‌های استراتژی توسعه شهری جزیره کیش (حکمرانی خوب شهری، قابل زندگی بودن، بانکی بودن و رقابتی بودن) در وضعیت مطلوبی قرار دارند؟

- ۲- تاب‌آوری شهری جزیره کیش در ابعاد مدیریتی، اجتماعی، اقتصادی و رقابتی در چه وضعیتی قرار دارند؟
- ۳- چه رابطه‌ای بین شاخص‌های استراتژی توسعه شهری و توانمندسازی جزیره کیش وجود دارد؟
- ۴- براساس قوت‌ها و فرصت‌های جزیره کیش، بهترین نتیجه برای افزایش توانمندسازی مدیران و شهروندان کدام است؟

۲- بررسی پیشینه پژوهش

۲-۱- استراتژی توسعه شهری

شهر موجودی زنده، پیچیده و پویاست. طراحی، برنامه‌ریزی، ساخت، تأمین مالی و مدیریت شهرها و شهرک‌سازی‌های انسانی دارای پیامدهای وسیعی برای زندگی حیات وحش و حتی همه مردم و برای آینده پایدار سیاره زمین است. در مقابله با این مسئله، راهکار بین‌المللی برای توسعه پایدار شهری از طریق تصویب برنامه ۲۰۳۰ توسعه پایدار، (توافق‌نامه پاریس)، در مورد تغییرات اقلیمی و برنامه کاری جدید شهری تغییر کرده است و توسعه پایدار شهری اولوی بین‌المللی است که در سطح جهانی تأیید شده است. در زمینه توانمندسازی و تاب‌آوری، برنامه‌های جهانی از استراتژی توسعه شهری پشتیبانی کرده و به شهرها کمک می‌کند تا تعیین کنند که چگونه می‌توانند در اجرای توسعه پایدار و توانمندسازی و تاب‌آوری اقتصادی و اجتماعی نقش داشته باشند. (Cities Alliance, 2018) علت ایجاد استراتژی توسعه شهری، تلاش برای یافتن پاسخی برای علت فقر فزاینده و رکود اقتصادی در شهر کلکته بود. براساس مطالعات سازمان ائتلاف شهرها (تأسیس در ۱۹۹۹ م، کلکته، هند)، این سازمان برای کمک به فرایندهای تصمیم‌ساز مشارکتی در فرایند برنامه‌ریزی شهری در کشورهای در حال توسعه و به منظور کاستن از سطح فقر شهری و تأمین توسعه پایدار، سند راهبرد توسعه شهر (CDS) را به مثابه ابزاری مؤثر، تهیه کرده و ترویج داد. یکی از طرح‌های استراتژی توسعه شهری بسیار پیشرو، برنامه توسعه راهبردی شهر سیدنی است که به لحاظ رویکرد تهیه، محتوا و نوع نگرش به مسائل اساسی شهر، در طول تاریخ تهیه برنامه‌های توسعه شهری در استرالیا بی‌نظیر است. برنامه سیدنی، شهری پایدار، در واقع چشم‌انداز توسعه پایدار شهر تا افق ۲۰۳۰ است که دارای سه محور است: شهری سبز، شهری جهانی و شهری ارتباط‌محور. (بنکدار و همکاران، ۱۳۸۹:

شناسایی شاخص‌های استراتژی توسعه شهری در جهت تاب‌آوری و توانمندسازی جزیره کیش .../۱۹۳

دو، لی و ونگ (۲۰۱۳)، در پژوهش خود با عنوان «استراتژی زیست‌محیطی توسعه پایدار شهر»، معتقدند شهر بی‌ثباتی ذاتی دارد، بنابراین استراتژی‌های توسعه شهر زیست‌محیطی باید اجرا شود و این مؤثرترین راه برای دستیابی به توسعه پایدار شهر است. هسته توسعه شهر زیست‌محیطی، دستیابی به تعادل ارگانیک و پایداری تعاملات و بازخورد بین ابعاد اجتماعی و اقتصادی و زیست‌محیطی است. با توجه به سیاست و مدیریت، برنامه‌ریزی و توسعه شهر زیست‌محیطی، درمان مؤثر و مدیریت زباله‌های شهری و ارزیابی اثرات زیست‌محیطی شهری است. (Dou, et al., 2013) گروه بانکی توسعه آفریقا در ۲۰۰۹، چشم‌انداز بانک برای توسعه شهری در آفریقا را ایجاد شهرهای آفریقایی، با محیط‌های سالم برای زندگی و کار شهروندان می‌دانند. کمک گروه بانکی، قابلیت زندگی و رقابت شهرها را تقویت خواهد کرد تا آنها بتوانند توسعه اقتصادی و اجتماعی پایدار را تقویت کنند و به‌عنوان موتورهای رشد به کار گیرند. این امر در چارچوب توسعه ملی انجام می‌شود که مشخصه آن ارتباطات قوی شهری و روستایی و با تاکید بر دستیابی به اهداف توسعه هزاره است. (World Bank, 2009: 11)

۲-۲- تاب‌آوری

موضوع تاب‌آوری ملی در سال‌های اخیر، به‌ویژه پس از بحران مالی ۲۰۰۸، مورد توجه نخبگان این حوزه قرار گرفته است. در موضوع تاب‌آوری ملی، زیرساخت‌های اقتصادی، اجتماعی، حکمرانی، فناوری و زیست‌محیطی باید به گونه‌ای طراحی شوند که بتوانند مخاطرات درونی و بیرونی را جذب کرده و خود را با محیط بسیار متحول با حفظ ثبات و کارکردهای سیستم انطباق دهند. در سطح بین‌المللی، پژوهش در مورد تاب‌آوری از زمان حوادث ۱۱ سپتامبر به سرعت دنبال شده و به واسطه پیامدهای حملات تروریستی شتاب گرفته است و افزایش تعداد مقالات نمایه‌شده در طول این سال‌ها این امر را تایید می‌کند. پیامدهای مخرب تحریم‌های بین‌المللی اخیر بر اقتصاد ایران نشان‌دهنده تاب‌آوری پایین اقتصاد ملی در مواجهه با شوک‌های خارجی است. (گل‌وردی، ۱۳۹۶: ۲۹۵) بعد از تحریم‌های بین‌المللی در چند سال اخیر در ایران نیز، اقتصاد مقاومتی وارد متون اقتصادی کشور شده، مرور متون اقتصادی و تجربیات جهانی نشان می‌دهد که رویکرد تاب‌آوری به مفهوم اتخاذ تدابیری به منظور حفظ عملکرد یک سیستم به هنگام مواجهه با مخاطرات و تهدیدات، قرابت بسیاری با اقتصاد مقاومتی دارد. وجه اشتراک اقتصاد مقاومتی با تاب‌آوری به مفهوم توانمندسازی اقتصاد ملی در مقابل تغییرات، مخاطرات و تهدیدهای داخلی و خارجی بر سر راه پیشرفت و دستیابی به اهداف چشم‌انداز کشور است. (غیاثوند و عبدالشاه، ۱۳۹۴: ۸۰). تاب‌آوری اقتصادی، توانایی جامعه برای سازگاری اجتماعی و اقتصادی در برابر مخاطرات است و نه تنها به ظرفیت‌های شغلی افراد، بلکه به ظرفیت‌های همه نهادها و سازمان‌ها وابسته است. بنابراین تاب‌آوری

دو فصلنامه آینده‌پژوهی ایران، مقاله پژوهشی، سال پنجم، شماره اول، بهار و تابستان ۱۳۹۹ صفحه ۱۸۹-۲۱۷

اقتصادی با توجه به شدت و میزان خسارت وارده، ظرفیت یا توانایی جبران خسارات و برگشت به شرایط شغلی و درآمدی مناسب، میزان سرمایه خانوار و درآمدهای قابل تبدیل به سرمایه و اشتغال، وضعیت مسکن، میزان دسترسی به خدمات مالی، بیمه، کمک هزینه‌ها و توانایی احیای دوباره فعالیت‌های اقتصادی خانواده‌ها بعد از یک سانحه ارزیابی می‌شود. (رضایی، ۱۳۹۲: ۲۸)

آژانس سکونتگاه‌های انسانی ملل متحد (۲۰۱۸)، در بررسی راهبردهای توسعه شهر تاب‌آور در برابر فاجعه برای شهرهای سریلانکا، به این نتیجه رسیده است که روند توسعه شهری نشان‌دهنده تغییر سریع مناطق روستایی به شهری است. حدود ۸۰ درصد زیرساخت‌های اقتصادی ملی در شهرهای ساحلی و شهرهای مناطق فرسایشی در برابر بلایا بسیار آسیب‌پذیرند. هدف ایجاد شهرها و شهرک‌های سالم و مقاوم در برابر فاجعه در مناطق فاجعه‌بار سریلانکا، برای بهره‌وری از خدمات شهری است. (UN-Habitat, 2018) زنگ و لی (۲۰۱۸) در پژوهش خود با عنوان «تاب‌آوری شهری و پایداری شهری: آنچه ما می‌دانیم و آنچه نمی‌دانیم؟» به این نتیجه رسیده‌اند که توسعه منطقی شهری تنها زمانی امکان‌پذیر است که بتواند تاب‌آور و پایدار باشد و برنامه‌ریزان شهری، سیاست‌گذاران و محققین باید قبل از تصمیم‌گیری به تاب‌آوری شهری و پایداری شهری توجه بیشتری داشته باشند. (Zhan, et al., 2018) چاند (۲۰۱۸)، در پژوهشی با عنوان «برنامه‌ریزی با رویکرد مبتنی بر مکان برای شهرهای تاب‌آور: یک دیدگاه دولت محلی» معتقد است که برنامه‌ریزی شهری با رویکرد مبتنی بر مکان به ایجاد شهرک‌های تاب‌آور در برابر فاجعه، شتاب بیشتری بخشیده است و نیاز به هماهنگ کردن اصول تاب‌آوری برای شهری پایدار و مفاهیم برنامه‌ریزی مبتنی بر مکان، برای دولت محلی در برنامه‌ریزی برای شهرهای تاب‌آور چشم‌انداز جدیدی ارائه می‌دهد. (Chand, 2018) رای و شاو (۲۰۱۸)، در بررسی «تغییر شکل و مفاهیم ساخته‌شده در تاب‌آوری شهری، از دست رفتن فضاهای پاسخگو و اجتماعی تعاملی»، معتقدند فرم‌های معماری می‌تواند بر روی تاب‌آوری شهری تاثیر بگذارد. استفاده از مصالح ساختمانی محلی و تکنولوژی ساخت‌وساز بومی به شرایط جغرافیایی واکنش نشان می‌دهد. معماری بومی پاسخگوتر به آب و هوا است. در نتیجه از بین بردن فضاهای پاسخگو و اجتماعی تعاملی و از دست دادن چنین فضایی در تاب‌آوری شهر تاثیر می‌گذارد. سیستم‌های تاب‌آور شهری نیز باید جوامع تاب‌آور داشته باشند و درک اینکه چرا مردم محلی ترجیح می‌دهند فرم‌های مدرن معماری را در ساخت‌وساز استفاده کنند، در تاب‌آوری شهری تاثیرگذار است. (Ray & Shaw, 2018). لی و همکاران (۲۰۱۸)، در «استراتژی‌های جدید برنامه‌ریزی تاب‌آوری در پاسخ به تغییرات آب و هوایی برای توسعه شهری»، به این نتیجه رسیده‌اند که استراتژی کنترل آب و تاب‌آوری برای پاسخ به افزایش

شناسایی شاخص‌های استراتژی توسعه شهری در جهت تاب‌آوری و توانمندسازی جزیره کیش .../۱۹۵

سطح دریا و سیل که ناشی از تغییرات اقلیمی است، به شرح زیر است: ۱. برنامه پیشگیری سفارشی با توجه به ویژگی‌های محلی ۲. ایجاد برنامه‌ریزی فضایی با در نظر گرفتن سطح خطر و آسیب‌پذیری فاجعه ۳. ایجاد برنامه‌ریزی شهری با در نظر گرفتن سطح خطر سیل. (Lee et al, 2018) شقاقی شهری (۱۳۹۶) در پژوهشی با عنوان «ارزیابی و مقایسه وضعیت تاب‌آوری اقتصادی ایران با رقبای منطقه»، در چهار مقطع زمانی در سال‌های ۲۰۰۰، ۲۰۰۵، ۲۰۱۰ و ۲۰۱۵ به این نتیجه رسیده است که وضعیت تاب‌آوری اقتصادی ایران در بین رقبای منطقه‌ای مطلوب نبوده و طی دهه اخیر نیز پیشرفت چندانی نداشته، به طوری که وضعیت تاب‌آوری اقتصادی ایران در بین هفت کشور مهم و رقیب در منطقه، در مقاطع زمانی یادشده بین رتبه چهارم تا ششم نوسان داشته است.

۲-۳- توانمندسازی

چهارچوب اصلی و اولیه مطالعات توانمندسازی برگرفته از تجارب بسیاری از کشورهای آسیای شرقی و جنوب شرقی، آفریقا و آمریکای لاتین در شرایط بحرانی و رویارویی با فقر و نابسامانی شهری است که با استفاده از نظریات جدید برنامه‌ریزی شهری توسط آژانس‌های بین‌المللی و بانک جهانی از سال‌های ۱۹۸۰ میلادی سازمان داده شده است. (پورموسوی و معصومی، ۱۳۸۹: ۳۷) در اواخر دهه ۱۹۸۰ راهبرد توانمندسازی با تاکید بر اینکه شهرها محل اصلی سکونت و فعالیت‌های انسان است، مطرح شد. طرح راهبرد توانمندسازی و پذیرش آن در نشست سازمان ملل متحد، انقلاب بزرگی در مطالعات حاشیه‌نشینی و پارادایم‌های مربوطه به مطالعات شهری بود. راهبرد توانمندسازی مناسب‌ترین راه حل برای بهبود شرایط زندگی جوامع است که به مردم این فرصت را می‌دهد که محل زندگی خود را با توجه به نیازهایشان بهبود بخشند. (اسلامی راد و روشنعلی، ۱۳۹۶: ۱۲۲)

شفیق و وارن (۲۰۱۸)، در بررسی توانمندسازی و مشروعیت جوامع کارآمد در بازسازی پس از حادثه، معتقدند که مشارکت جامعه برای موفقیت پروژه‌های بازسازی پس از حادثه، مهم است، ولی با این حال مشارکت مؤثر نمی‌تواند بدون توانمندسازی و مشروعیت بخشیدن به آن باشد. در زمینه بازسازی پس از فاجعه، هر دو ویژگی قدرت و مشروعیت تأثیر مستقیم بر مشارکت مؤثر جامعه دارند. (Shafique & Warren, 2018) اسپات و اسکولویگ (۲۰۱۷)، در پژوهشی با عنوان «توانمندسازی ذی‌نفعان از طریق برنامه‌ریزی مشارکتی: مورد خطوط انتقال برق در فرانسه و نروژ»، با تجزیه و تحلیل سند، ارزیابی و مقایسه فرایندهای برنامه‌ریزی برای خطوط انتقال بسیار بالا در فرانسه و نروژ را بررسی کرده‌اند. در این مقاله میزان توانمندسازی در سه سطح اطلاعات، مشاوره و همکاری به کار گرفته شده است. نتایج نشان می‌دهد که توانمندسازی ذی‌نفعان کم است و به‌ندرت بالاتر از سطح مشاوره افزایش می‌یابد. ارزیابی

دو فصلنامه آینده‌پژوهی ایران، مقاله پژوهشی، سال پنجم، شماره اول، بهار و تابستان ۱۳۹۹ صفحه ۱۸۹-۲۱۷

پروژه‌های اخیر که مستلزم نوآوری‌هایی برای افزایش مشارکت ذی‌نفعان است، نشان‌دهنده روند افزایش میزان توانمندسازی، به‌ویژه در مراحل اولیه برنامه‌ریزی، یعنی بحث در مورد نیازهای خطوط جدید و نیازهای متقاضیان متأثر از آن است. نتایج نشان می‌دهد که مقررات برنامه‌ریزی فعلی می‌تواند از سطح بالایی از توانمندسازی ذی‌نفعان، به‌ویژه برای مراحل اولیه برنامه‌ریزی سودمند باشد. (Spath & Scolobig, 2017) دهه‌یالابوتر (۲۰۱۶)، در بررسی توانمندسازی زاغه‌نشین به‌عنوان عامل اولیه مسکن با درآمد پایین: ارتقاء زاغه تا بلند بین سال‌های ۱۹۸۰ تا ۲۰۱۱، توسعه مسکن کم‌درآمد از سال‌های ۱۹۸۰ تا ۲۰۱۱ به واسطه توانمندسازی، بهترین تجارب تسهیلات ارتقاء زاغه تا بلند و تغییر قابل ملاحظه آن در مسکن محله‌های فقیرنشین را نشان داد. این مقاله استدلال می‌کند که در طول چهار دهه، به‌طور تدریجی اقدامات توانمندسازی، به فرایند تحول آوارگان فقیرنشین منجر شد. (Dhabhalabutr, 2016)

برنامه‌ریزی و مطالعات توانمندسازی در ایران بسیار جدید و کم‌سابقه است و از سال ۱۳۸۰ وارد مراحل ساماندهی محلات فقیرنشین ایران شد. ابتدا مطالعاتی به صورت راهنما در شهرهای زاهدان، بندرعباس و کرمانشاه انجام شد، سپس الگوهای این مطالعات با تغییراتی در مورد سایر مراکز استان‌ها و شهرهای بزرگ به کار گرفته شد. (پورموسوی و معصومی، ۱۳۸۹: ۳۷)

توکلی‌نیا و شالی (۱۳۹۴) در پژوهشی با امکان‌سنجی راهبرد توسعه شهر در توانمندسازی و ساماندهی سکونتگاه‌های غیررسمی منطقه یک کلانشهر تبریز، با تأکید بر اینکه در اکثر شهرهای بزرگ کشور برای محلات اسکان غیررسمی طرح شهرسازی جامع، تفصیلی و توانمندسازی تهیه شده است، راهبرد توسعه شهر را در مقایسه با سایر رویکردها به دلیل ماهیت مشارکتی و رویکرد مبتنی بر اجتماعات محلی برای توانمندسازی و ساماندهی سکونتگاه‌های غیررسمی منطقه یک شهر تبریز مؤثر می‌دانند و به این نتیجه رسیده‌اند که تضاد و شکاف طبقاتی شدید در منطقه و پایین بودن کمیت و کیفیت معیارهای اجتماعی، اقتصادی، زیست‌محیطی و کالبدی پهنه فرودست نسبت به پهنه مرفه و کل شهر وجود دارد.

۳- روش‌شناسی پژوهش

روش این پژوهش توصیفی - تحلیلی و پژوهش از نظر هدف، کاربردی است که با استفاده از مطالعات کتابخانه‌ای و مطالعات میدانی حاصل از مصاحبه و پر کردن پرسش‌نامه صورت گرفته است. با توجه به مطالعات انجام شده و ادبیات مسئله و براساس مصاحبه با خبرگان (۵۴ نفر از مسئولین و کارشناسان برنامه‌ریزی شهری و توسعه و عمران سازمان منطقه آزاد کیش و استادان و متخصصان سایر رشته‌های مرتبط با حوزه شهری)، شاخص‌های استراتژی توسعه شهری، تاب‌آوری و توانمندسازی از مصاحبه نیم‌ساختاریافته با خبرگان به دست آمده است.

شناسایی شاخص‌های استراتژی توسعه شهری در جهت تاب‌آوری و توانمندسازی جزیره کیش .../۱۹۷

پرسش‌نامه‌ای نیز بر همین اساس تنظیم شد که جامعه آماری مذکور آن را تکمیل کردند. در این پژوهش به منظور انتخاب آگاهانه شرکت کنندگان، از روش نمونه‌گیری هدفمند استفاده شده است. اساس به کار بردن روش نمونه‌گیری هدفمند، انتخاب گروهی از خبرگان است که درک عمیق یا فهم کلی نسبت به ماهیت پژوهش داشته باشند. تعداد نمونه مناسب در این روش بستگی به مرحله اشباع نظری دارد. بدین معنی که تا زمانی که اطلاعات جدیدی از پاسخگویان حاصل شود، فرآیند جمع‌آوری اطلاعات ادامه می‌یابد و پس از اشباع نظری متوقف می‌شود. براساس داده‌های پرسش‌نامه، شاخص‌های استراتژی توسعه شهری در ابعاد حکمرانی خوب شهری، بانکی بودن، قابل زندگی بودن و رقابتی بودن و شاخص‌های تاب‌آوری در ابعاد مدیریتی و سیاسی، اقتصادی و اجتماعی بررسی شده است و سند چشم‌انداز ۲۰ ساله جزیره کیش در افق ۱۴۱۷ ترسیم شده است. از طریق نرم‌افزار آماری SPSS، مقادیر آلفای کرونباخ به دست آمد. مقادیر آلفای کرونباخ پرسش‌نامه (۰/۹۴)، میزان پایایی مناسبی را نشان می‌دهد. مقادیر بزرگتر از ۰/۷ نشان‌دهنده پایایی خوب شاخص مورد نظر است. بنابراین سؤالات پرسش‌نامه تحقیق از پایایی مناسب و مطلوبی برخوردار بوده است. هرچه مقدار آلفا کوچکتر باشد میزان پایایی کمتری را در شاخص مورد بررسی نشان می‌دهد. روایی پرسش‌نامه را استادان و کارشناسان مرتبط تایید کرده‌اند. نتایج به‌دست‌آمده از پرسش‌نامه‌ها با استفاده از نرم‌افزار SPSS و آزمون کای اسکوئر و T تک‌نمونه‌ای محاسبه شده است. به منظور بررسی و مقایسه شاخص‌های استراتژی توسعه شهری و تاب‌آوری از مدل‌سازی معادلات ساختاری با نرم‌افزار PLS استفاده شده است. برای بررسی و مقایسه شاخص‌های استراتژی توسعه شهری در ابعاد حکمرانی خوب شهری، بانکی بودن، قابل زندگی بودن و رقابتی بودن از آزمون ANOVA استفاده شده است. همچنین از مدل استراتژیک SOAR برای تدوین استراتژی توسعه و تشریح قوت‌ها، فرصت‌ها، آرمان‌ها و نتایج استفاده شده است. در مرحله بعد با تشکیل پنل خبرگان، نیروهای پیشران شناسایی و در نرم‌افزار MICMAC مورد تحلیل قرار گرفت.

۴- نتایج و یافته‌های پژوهش

با بررسی ادبیات پژوهش و مصاحبه صورت‌گرفته با خبرگان، شاخص‌های استراتژی توسعه شهری استخراج و در قالب یک پرسش‌نامه تنظیم شد و داده‌های پرسش‌نامه مورد آزمون و تحلیل آماری قرار گرفت.

۴-۱ - شاخص‌های استراتژی توسعه شهری در ابعاد حکمرانی خوب شهری

در جدول (۱) شاخص‌های استراتژی توسعه شهری در ابعاد حکمرانی خوب شهری درج شده است. ارزیابی شاخص‌های استراتژی توسعه شهری در ابعاد حکمرانی خوب شهری، با استفاده از آزمون t تک‌نمونه‌ای در جدول (۲) نشان داده شده است. از آنجایی‌که آزمون با اطمینان بالای ۹۵ درصد معنی‌دار است و با توجه به اختلاف میانگین منفی (۰/۳-) می‌توان گفت به اعتقاد پاسخگویان شاخص‌های استراتژی توسعه شهری در ابعاد حکمرانی خوب جزیره کیش در سطح مطلوبی نیست و می‌توان نتیجه گرفت تاب‌آوری شهری در ابعاد مدیریتی قابل قبول نیست.

۴-۲ - شاخص‌های استراتژی توسعه شهری در ابعاد بانکی بودن

در جدول (۳) شاخص‌های استراتژی توسعه شهری در ابعاد بانکی بودن درج شده است. ارزیابی شاخص‌های استراتژی توسعه شهری در ابعاد بانکی بودن، با استفاده از آزمون t تک‌نمونه‌ای در جدول (۴) نشان داده شده است. از آنجایی‌که آزمون با اطمینان بالای ۹۵ درصد معنی‌دار است و با توجه به اختلاف میانگین منفی (۰/۳-) می‌توان گفت به اعتقاد پاسخگویان شاخص‌های استراتژی توسعه شهری جزیره کیش در ابعاد بانکی بودن در سطح مطلوبی نیست و تاب‌آوری این جزیره در ابعاد اقتصادی ضعیف است.

۴-۳ - شاخص‌های استراتژی توسعه شهری در ابعاد قابل زندگی بودن

در جدول (۵) شاخص‌های استراتژی توسعه شهری در ابعاد قابل زندگی بودن درج شده است. ارزیابی شاخص‌های استراتژی توسعه شهری در ابعاد قابل زندگی بودن، با استفاده از آزمون t تک‌نمونه‌ای در جدول (۶) نشان داده شده است. از آنجایی‌که نتیجه سطح معنی‌داری آزمون بیشتر از ۵ درصد است آزمون معنی‌دار نیست و با توجه به اختلاف میانگین مثبت، می‌توان گفت به اعتقاد پاسخگویان شاخص‌های استراتژی توسعه شهری جزیره کیش در ابعاد قابل زندگی بودن در سطح نسبتاً مطلوبی است و تاب‌آوری این جزیره در ابعاد اجتماعی قابل قبول، یا به عبارتی جزیره کیش قابل زندگی است.

۴-۴ - شاخص‌های استراتژی توسعه شهری در ابعاد رقابتی بودن

در جدول (۷) شاخص‌های استراتژی توسعه شهری در ابعاد رقابتی بودن درج شده است. ارزیابی شاخص‌های استراتژی توسعه شهری در ابعاد رقابتی بودن، با استفاده از آزمون t تک‌نمونه‌ای در جدول (۸) نشان داده شده است. از آنجایی‌که آزمون با اطمینان بالای ۹۵ درصد معنی‌دار است و با توجه به اختلاف میانگین منفی (۰/۴-) می‌توان گفت به اعتقاد

شناسایی شاخص‌های استراتژی توسعه شهری در جهت تاب‌آوری و توانمندسازی جزیره کیش .../۱۹۹۱

پاسخگویان شاخص‌های استراتژی توسعه شهری جزیره کیش در ابعاد رقابتی بودن در سطح مطلوبی نیست.

به منظور ارزیابی کلیه شاخص‌های استراتژی توسعه شهری جزیره کیش، از آزمون t تک‌نمونه-ای استفاده شده است که در جدول (۹) نشان داده شده است. آزمون با اطمینان بالای ۹۵ درصد معنی‌دار است و با توجه به اختلاف میانگین منفی (۰/۲۸-) می‌توان گفت به اعتقاد پاسخگویان کلیه شاخص‌های استراتژی توسعه شهری جزیره کیش در سطح مطلوبی نیست.

در جدول (۱۰) به منظور بررسی و مقایسه کیفیت شاخص‌های استراتژی توسعه شهری در ابعاد حکمرانی خوب شهری، بانکی بودن، قابل زندگی بودن و رقابتی بودن از آزمون ANOVA استفاده شده است. نتایج نشان می‌دهد این آزمون در سطح اطمینان بالای ۹۵ درصد و (sig=0/000) معنی‌دار است. به عبارتی می‌توان گفت حداقل میانگین یکی از ابعاد استراتژی توسعه شهری با سایر ابعاد اختلاف معنی‌داری دارد. برای بررسی دقیق‌تر از آزمون تعقیبی دانکن استفاده شد. نتایج در جدول (۱۱) نشان داده شده است. نتایج نشان می‌دهد ابعاد رقابتی بودن، بانکی بودن و ابعاد حکمرانی خوب شهری به ترتیب با میانگین‌های ۲/۷۳۵۴، ۲/۶۰۶۵ و ۲/۷۵۹۳ با کمترین امتیاز و ابعاد قابل زندگی بودن با میانگین ۳/۱۵۸۴ در وضعیت مناسب-تری قرار گرفته است.

از نرم‌افزار Smart PLS برای مدل‌سازی معادلات ساختاری و مقایسه شاخص‌های استراتژی توسعه شهری از لحاظ تاب‌آوری استفاده شد (شکل ۲). این روش رویکرد آماری جامع برای آزمون فرضیه‌هایی درباره روابط بین متغیرهای مشاهده‌شده و پنهان است. برای معنادار بودن رابطه متغیر مستقل با متغیر وابسته از t-value استفاده می‌شود و اگر در سطح اطمینان ۹۵ درصد و خارج از بازه ۱/۹۶ تا ۱/۹۶- باشد آن رابطه معنی‌دار تلقی می‌شود.

مقدار آلفای کرونباخ بالاتر از ۰/۶ نشانگر پایایی قابل قبول است. مقدار مطلوب متوسط واریانس استخراجی AVE (روایی همگرا)، بالاتر از ۰/۵ است. همان‌طور که در جدول (۱۲) مشاهده می‌شود مقدار آلفای کرونباخ شاخص‌های استراتژی توسعه شهری در حد قابل قبول و مقدار CR در حد مطلوبی است، ولی مقدار AVE مطلوب نیست.

در تحلیل کمترین مربعات جزئی که با نرم‌افزار smart pls تحلیل می‌شود برای اعتبار تشخیصی که بیانگر وجود همبستگی‌های جزئی بین شاخص‌های یک سازه و شاخص‌های سازه‌های دیگر است از معیار فرنل - لارکر (۱۹۸۱) استفاده می‌شود. معیار فرنل - لارکر اشاره به این مسئله دارد که ریشه دوم مقادیر واریانس شرح داده شده (AVE) هر سازه، بزرگتر از مقادیر همبستگی آن سازه با سازه‌های دیگر است. مقادیر موجود در روی قطر اصلی ماتریس، باید از کلیه مقادیر موجود در ستون مربوطه بزرگتر باشد که نشان‌دهنده آن است که مدل دارای

اعتبار تشخیص مناسبی است. همان‌طور که در جدول (۱۳) مشاهده می‌شود، مقادیر شاخص‌های استراتژی توسعه شهری بر روی قطر اصلی، از کلیه مقادیر موجود در ستون مربوطه بزرگتر نیست و شاخص قابل زندگی بودن از سایر شاخص‌ها بر روی قطر اصلی بزرگتر است و تایید قابل زندگی بودن جزیره کیش و تاب‌آوری در بعد اجتماعی است.

در مرحله بعد با تشکیل پنل خبرگان، ۳۰ مورد از این عوامل کلیدی و نیروهای پیشران برای تعیین رتبه‌بندی در نرم‌افزار میک‌مک، با تشکیل یک ماتریس 30×30 ، و براساس میانگین امتیازات داده شده، مورد تحلیل قرار گرفت (جدول ۱۴). برای تعیین اهمیت پاسخ‌ها از طیف امتیازدهی ۰-۳ (= بی‌تاثیر، ۱ = تاثیر کم، ۲ = تاثیر متوسط، ۳ = تاثیر زیاد) استفاده شد.

در شکل (۳) متغیرهای تاثیرگذار که بیشتر تاثیرگذار و کمتر تاثیرپذیر هستند شامل: یکپارچگی مدیریت و چشم‌انداز برنامه‌ریزی و توسعه گردشگری، بینش راهبردی است. متغیرهای دو وجهی که همزمان به صورت بسیار تاثیرگذار و بسیار تاثیرپذیر عمل می‌کنند شامل: قانونمندی، مدیریت و برنامه‌ریزی گردشگری توسط بخش دولتی، هماهنگی بین بخش‌های دولتی و بخش خصوصی، برانگیختگی و ارتقاء گردشگری توسط بخش خصوصی و مشارکت مردمی در امور شهری است. متغیرهای تاثیرپذیر که تاثیرگذاری پایین و تاثیرپذیری بسیار بالایی دارند شامل: قوانین و مقررات و کنترل توسط بخش دولتی، مدیریت کارآمد و توانا، منابع انسانی کارآمد، ارزیابی و نظارت، کیفیت جاذبه‌های گردشگری، اشتغال‌زایی و درآمدزایی است و متغیرهای مستقل که تاثیرگذاری و تاثیرپذیری پایینی دارند شامل: اجرایی بودن طرح‌ها، کارایی اقتصادی طرح‌ها، بهره‌وری و عایدی مناسب، ثبات درآمدی، فرصت‌های شغلی مناسب، سلامت عمومی اقتصادی، نوآوری، افزایش امکانات گردشگری، هزینه مناسب برای مسکن، خدمات بهداشتی و درمانی، آموزش مناسب، حضور خارجی‌ها، صدمه به چشم‌اندازها، استفاده کارآمد از منابع آب و انرژی و توسعه منطقه‌ای متعادل هستند.

۵- نتیجه گیری

همان‌طور که در یافته‌های پژوهش مشاهده می‌شود، شاخص‌های استراتژی توسعه شهری جزیره کیش در ابعاد قابل زندگی بودن با میانگین $3/15$ دارای وضعیت مناسب‌تری نسبت به سایر شاخص‌ها است و به دلیل ضعف در سایر شاخص‌های استراتژی توسعه شهری، حکمرانی خوب شهری، بانکی بودن و رقابتی بودن، توانمندسازی در شاخص‌های مدیریتی، اقتصادی و رقابتی لازم و ضروری به نظر می‌رسد که باعث تقویت شاخص‌های اجتماعی نیز می‌شود.

با تلفیق جدول شاخص‌های استراتژی توسعه شهری و مدل استراتژیک SOAR و شناسایی قوت‌ها و فرصت‌های موجود در جهت توسعه جزیره کیش نتایج، آرمان‌ها و چشم‌انداز

شناسایی شاخص‌های استراتژی توسعه شهری در جهت تاب‌آوری و توانمندسازی جزیره کیش .../۲۰۱۰

استراتژی توسعه شهری برای تدوین استراتژی‌های توسعه در ابعاد مدیریتی، اقتصادی، اجتماعی و رقابتی تعیین شد. چشم‌انداز ۲۰ ساله جزیره کیش تا افق ۱۴۱۷ با توجه به نتایج آماری پرسش‌نامه‌ها و آرمان‌های توسعه پایدار استخراج شده است.

ارزیابی شاخص‌های حکمرانی خوب شهری نشان می‌دهد، به غیر از شاخص قانونمندی که به اعتقاد ۴۸/۱ درصد از پاسخگویان دارای وضعیت حدودا مناسبی است، بقیه شاخص‌های حکمرانی خوب شهری از وضعیت مطلوبی برخوردار نیستند و با شناسایی قوت‌ها و فرصت‌های موجود در ابعاد مدیریتی و توجه به آرمان‌ها و نتایج به‌دست‌آمده از مدل SOAR در جدول (۱۵) می‌توان به توانمندسازی مدیریتی و ایجاد شهری امن و پایدار دست یافت.

ارزیابی شاخص‌های بانکی بودن نشان می‌دهد، به غیر از شاخص زیرساخت‌های امنیتی که به اعتقاد ۵۱/۹ درصد از پاسخگویان دارای وضعیت حدودا مناسبی است، بقیه شاخص‌های بانکی بودن وضعیت مطلوبی ندارند و با شناسایی قوت‌ها و فرصت‌های موجود در ابعاد اقتصادی و توجه به آرمان‌ها و نتایج به‌دست‌آمده از مدل SOAR در جدول (۱۶) می‌توان به توانمندسازی اقتصادی و ایجاد اشتغال و ارتقای رفاه برای تمامی سنین دست یافت.

ارزیابی شاخص‌های قابل زندگی بودن نشان می‌دهد، به اعتقاد ۵۱/۹ درصد از پاسخگویان شاخص احساس اعتماد و امنیت، به اعتقاد ۳۷ درصد شاخص فقر و مشکلات مالی، به اعتقاد ۵۵/۶ درصد شاخص ایمنی شهری، به اعتقاد ۵۹/۳ درصد شاخص مشکلات زیست‌محیطی، به اعتقاد ۴۴/۴ درصد حمل و نقل داخلی مناسب و امکانات فرهنگی و ورزشی، به اعتقاد ۵۱/۹ درصد شاخص زیبایی منظر شهری، به اعتقاد ۳۳/۳ درصد شاخص رضایت از زندگی و به اعتقاد ۴۴/۴ درصد شاخص حس ایمنی از جرم و اعتیاد وضعیت حدودا مناسبی و قابل قبولی دارد. سایر شاخص‌های قابل زندگی بودن وضعیت مطلوبی ندارند و با شناسایی قوت‌ها و فرصت‌های موجود در ابعاد اقتصادی و توجه به آرمان‌ها و نتایج به‌دست‌آمده از مدل SOAR در جدول (۱۷) می‌توان به توانمندسازی اقتصادی و اجتماعی و جلوگیری از مخاطرات طبیعی دست یافت.

ارزیابی شاخص‌های رقابتی بودن نشان می‌دهد، به غیر از شاخص مدیریت زایدات و ضایعات که به اعتقاد ۴۴/۴ درصد از پاسخگویان دارای وضعیت حدودا مناسبی است، بقیه شاخص‌های رقابتی بودن از وضعیت مطلوبی برخوردار نیستند و با شناسایی قوت‌ها و فرصت‌های موجود در ابعاد رقابتی و توجه به آرمان‌ها و نتایج به‌دست‌آمده از مدل SOAR در جدول (۱۸) می‌توان به توانمندسازی رقابتی و ایجاد زیرساخت‌های مناسب در جهت توسعه پایدار دست یافت. سند چشم‌انداز: در تدوین سند چشم‌انداز جزیره کیش توصیه می‌شود، سازمان منطقه آزاد کیش، در مسیر رشد و توسعه جزیره کیش در بخش‌های گردشگری، اجتماعی و اقتصادی در

حوزه اکوتوریسم، با بهره‌گیری از ظرفیت‌های بکر طبیعی و فرهنگی مردمان جزیره و با استفاده از مزیت‌های منطقه آزاد و رقابتی جزیره به لحاظ موقعیت جغرافیایی، به توسعه صنعت گردشگری و جذب هرچه بیشتر گردشگران در این منطقه بپردازد تا شرایط مطلوب به منظور ارتقاء کیفیت زندگی مردم جزیره از لحاظ اجتماعی و اقتصادی فراهم آید. علاوه بر این، با ایجاد زیرساخت‌های مناسب گردشگری، رعایت استانداردهای بین‌المللی در ارائه خدمات، جذب سرمایه‌گذاران خارجی و همچنین خلق بازار رقابتی با کشورهای حوزه خلیج فارس در صنعت گردشگری منطقه، جزیره کیش به‌عنوان دروازه گردشگری طبیعی منطقه و خلیج فارس و شهر آرامش و بهشت خانواده برای زندگی معرفی شود.

شکل (۱) نمودار چشم‌انداز جزیره کیش در ۲۰ سال آینده

شناسایی شاخص‌های استراتژی توسعه شهری در جهت تاب‌آوری و توانمندسازی جزیره کیش .../۲۰۳

ضمائم

جداول بخش یافته‌ها و نتیجه‌گیری در ذیل آمده است:

جدول (۱) ارزیابی شاخص‌های حکمرانی خوب شهری

سنجش شاخص‌های حکمرانی خوب شهری	غیر قابل قبول	کاملاً نامناسب	متوسط	حدوداً مناسب	قابل قبول
قانونمندی	-	۸	۱۸	۲۶	۲
درصد	-	۱۴/۸	۳۳/۳	۴۸/۱	۳/۷
شفافیت و عدالت	-	۱۴	۳۴	۶	-
درصد	-	۲۵/۹	۶۳/۰	۱۱/۱	-
مسئولیت و پاسخگویی	۲	۲۰	۲۰	۱۰	۲
درصد	۳/۷	۳۷/۰	۳۷/۰	۱۸/۵	۳/۷
بینش راهبردی	۸	۳۴	۴	۸	-
درصد	۱۴/۸	۶۳/۰	۷/۴	۱۴/۸	-
کارایی و اجرایی بودن طرح‌ها	۴	۲۴	۱۸	۶	۲
درصد	۷/۴	۴۴/۴	۳۳/۳	۱۱/۱	۳/۷
مشارکت مردمی	۲	۲۰	۲۶	۶	-
درصد	۳/۷	۳۷/۰	۴۸/۱	۱۱/۱	-

جدول (۲) آزمون t تک‌نمونه‌ای برای ارزیابی شاخص‌های استراتژی توسعه شهری در ابعاد حکمرانی خوب

شهری

خطای استاندارد میانگین	انحراف استاندارد	میانگین	تعداد			
۰/۰۷۴۳۴	۰/۵۴۶۲۵	۲/۷۵۹۳	۵۴	ارزیابی شاخص‌های استراتژی توسعه شهری در ابعاد حکمرانی خوب شهری		
عدد مفروض = ۳/۱						
در این محدوده با دقت ۹۵ درصد معنی‌دار است		اختلاف میانگین	سطح معنی‌داری	درجه آزادی	T	استراتژی توسعه شهری در ابعاد حکمرانی خوب شهری
حد بالا	حد پایین					
-۰/۱۹۱۶	-۰/۴۸۹۸	-۰/۳۴۰۷۴	۰/۰۰۰	۵۳	-۴/۵۸۴	
منبع: یافته‌های پژوهش						

۲۰۴ / پوراحمد، دربان آستانه، زنگنه شهرکی و پورقربان

جدول (۳) ارزیابی شاخص‌های بانکی بودن

سنجش شاخص‌های بانکی بودن	غیر قابل قبول	کاملاً نامناسب	متوسط	حدوداً مناسب	قابل قبول
کارایی اقتصادی طرح‌ها	۴	۱۸	۲۰	۱۲	-
درصد	۷/۴	۳۳/۳	۳۷/۰	۲۲/۲	-
بهره‌وری و عایدی مناسب	۶	۲۶	۱۲	۱۰	-
درصد	۱۱/۱	۴۸/۱	۲۲/۲	۱۸/۵	-
ثبات درآمدی	۸	۲۴	۱۸	۴	-
درصد	۱۴/۸	۴۴/۴	۳۳/۳	۷/۴	-
زیرساخت‌های مالی	۲	۱۶	۲۴	۱۰	۲
درصد	۳/۷	۲۹/۶	۴۴/۴	۱۸/۵	۳/۷
زیرساخت‌های آموزشی	۶	۲۸	۱۶	۴	-
درصد	۱۱/۱	۵۱/۹	۲۹/۶	۷/۴	-
زیرساخت‌های ارتباطی	۴	۱۶	۲۶	۸	-
درصد	۷/۴	۲۹/۶	۴۸/۱	۱۴/۸	-
زیرساخت‌های امنیتی	-	۸	۱۰	۲۸	۸
درصد	-	۱۴/۸	۱۸/۵	۵۱/۹	۱۴/۸

جدول (۴) آزمون t تک‌نمونه‌ای برای ارزیابی شاخص‌های استراتژی توسعه شهری در ابعاد بانکی بودن

خطای استاندارد میانگین	انحراف استاندارد	میانگین	تعداد			
۰/۰۸۰۵۹	۰/۵۹۲۲۱	۲/۷۳۵۴	۵۴	ارزیابی شاخص‌های استراتژی توسعه شهری در ابعاد بانکی بودن		
عدد مفروض = ۳/۱						
در این محدوده با دقت ۹۵ درصد معنی‌دار است		اختلاف میانگین	سطح معنی‌داری	درجه آزادی	T	
حد بالا	حد پایین					
-۰/۲۰۲۹	-۰/۵۲۶۲	-۰/۳۶۴۵۵	۰/۰۰۰	۵۳	-۴/۵۲۴	شاخص استراتژی توسعه شهری در ابعاد بانکی بودن
منبع: یافته‌های پژوهش						

شناسایی شاخص‌های استراتژی توسعه شهری در جهت تاب‌آوری و توانمندسازی جزیره کیش .../۲۰۵

جدول (۵) ارزیابی شاخص‌های قابل زندگی بودن

سنجش شاخص‌های قابل زندگی	غیرقابل قبول	کاملاً نامناسب	متوسط	حدوداً مناسب	قابل قبول
خدمات بهداشتی و درمانی	۸	۱۲	۲۸	۶	-
درصد	۱۴/۸	۲۲/۲	۵۱/۹	۱۱/۱	-
فرصت‌های شغلی مناسب	۴	۱۲	۲۶	۱۲	-
درصد	۷/۴	۲۲/۲	۴۸/۱	۲۲/۲	-
هزینه مناسب برای مسکن	۱۰	۲۸	۱۴	۲	-
درصد	۱۸/۵	۵۱/۹	۲۵/۹	۳/۷	-
حضور خارجی‌ها	۲۸	۲۶	-	-	-
درصد	۵۱/۹	۴۸/۱	-	-	-
احساس اعتماد و امنیت	۲	۲	۱۴	۲۸	۸
درصد	۳/۷	۳/۷	۲۵/۹	۵۱/۹	۱۴/۸
فقر و مشکلات مالی	-	۱۴	۱۸	۲۰	۲
درصد	-	۲۵/۹	۳۳/۳	۳۷/۰	۳/۷
مشکل در پرداخت صورت حساب	-	۱۲	۲۸	۱۲	۲
درصد	-	۲۲/۲	۵۱/۹	۲۲/۲	۳/۷
ایمنی شهری	-	-	۱۶	۳۰	۸
درصد	-	-	۲۹/۶	۵۵/۶	۱۴/۸
مشکلات زیست‌محیطی	۲	۲	۴	۱۴	۳۲
درصد	۳/۷	۳/۷	۷/۴	۲۵/۹	۵۹/۳
آموزش مناسب	۲	۲۲	۲۴	۶	-
درصد	۳/۷	۴۰/۷	۴۴/۴	۱۱/۱	-
ایجاد شغل و کاهش بیکاری	۶	۱۸	۲۰	۸	۲
درصد	۱۱/۱	۳۳/۳	۳۷/۰	۱۴/۸	۳/۷
حمل و نقل داخلی مناسب	-	۶	۱۸	۲۴	۶
درصد	-	۱۱/۱	۳۳/۳	۴۴/۴	۱۱/۱
امکانات فرهنگی و ورزشی	-	۲	۱۸	۲۴	۱۰
درصد	-	۳/۷	۳۳/۳	۴۴/۴	۱۸/۵
فضاهای سبز، تفریحی، ...	-	۲	۲۰	۱۶	۱۶
درصد	-	۳/۷	۳۷/۰	۲۹/۶	۲۹/۶
رضایت از پیاده‌روها، خیابان‌ها	-	۲	۱۸	۲۸	۶
درصد	-	۳/۷	۳۳/۳	۵۱/۹	۱۱/۱
رضایت از زندگی	۲	۱۰	۲۴	۱۸	-
درصد	۳/۷	۱۸/۵	۴۴/۴	۳۳/۳	-
بهداشت، درمان و تندرستی	۲	۱۴	۲۶	۱۲	-
درصد	۳/۷	۲۵/۹	۴۸/۱	۲۲/۲	-
حس ایمنی از جرم و اعتیاد	۲	۶	۱۶	۲۴	۶
درصد	۳/۷	۱۱/۱	۲۹/۶	۴۴/۴	۱۱/۱

جدول (۶) آزمون t تک‌نمونه‌ای برای ارزیابی شاخص‌های استراتژی توسعه شهری در ابعاد قابل زندگی بودن

خطای استاندارد میانگین	انحراف استاندارد	میانگین	تعداد			
۰/۰۵۵۷۲	۰/۴۰۹۴۵	۳/۱۵۸۴	۵۴	ارزیابی شاخص‌های استراتژی توسعه شهری در ابعاد قابل زندگی بودن		
عدد مفروض = ۳/۱						
در این محدوده با دقت درصد	اختلاف میانگین	سطح معنی داری	درجه آزادی	T		
۹۵ معنی دار است						
حد بالا	حد پائین					
۰/۱۷۰۲	-۰/۰۵۳۳	۰/۰۵۸۴۴	۰/۲۹۹	۵۳	۱/۰۴۹	استراتژی توسعه شهری در ابعاد قابل زندگی بودن
منبع: یافته‌های پژوهش						

جدول (۷) ارزیابی شاخص‌های رقابتی بودن

قابل قبول	حدودا مناسب	متوسط	کاملا نامناسب	غیر قابل قبول	سنجش شاخص رقابتی بودن	
۲	۶	۲۰	۲۶	-	فراوانی	مدیریت کارآمد و توانا
۳/۷	۱۱/۱	۳۷/۰	۴۸/۱	-	درصد	
-	۱۰	۱۶	۲۴	۴	فراوانی	منابع انسانی کارآمد
-	۱۸/۵	۲۹/۶	۴۴/۴	۷/۴	درصد	
-	۶	۲۸	۱۶	۴	فراوانی	ارزیابی و نظارت
-	۱۱/۱	۵۱/۹	۲۹/۶	۷/۴	درصد	
-	۲	۱۴	۲۶	۱۲	فراوانی	حمل و نقل مناسب
-	۳/۷	۲۵/۹	۴۸/۱	۲۲/۲	درصد	
-	۶	۱۶	۲۴	۸	فراوانی	تاسیسات فرهنگی، گردشگری
-	۱۱/۱	۲۹/۶	۴۴/۴	۱۴/۸	درصد	
-	۴	۲۲	۲۰	۸	فراوانی	تاسیسات خدماتی
-	۷/۴	۴۰/۷	۳۷/۰	۱۴/۸	درصد	
-	۲۴	۱۰	۱۴	۶	فراوانی	مدیریت زایدات و ضایعات
-	۴۴/۴	۱۸/۵	۲۵/۹	۱۱/۱	درصد	
-	۱۶	۲۴	۱۴	-	فراوانی	مخابرات، آب، برق و گاز
-	۲۹/۶	۴۴/۴	۲۵/۹	-	درصد	

شناسایی شاخص‌های استراتژی توسعه شهری در جهت تاب‌آوری و توانمندسازی جزیره کیش .../۲۰۷

جدول (۸) آزمون t تک‌نمونه‌ای برای ارزیابی شاخص‌های استراتژی توسعه شهری در ابعاد رقابتی بودن

خطای استاندارد میانگین	انحراف استاندارد	میانگین	تعداد			
۰/۰۶۳۱۷	۰/۴۶۴۱۷	۲/۶۰۶۵	۵۴	ارزیابی شاخص‌های استراتژی توسعه شهری در ابعاد رقابتی بودن		
عدد مفروض = ۳/۱						
در این محدوده با دقت ۹۵ درصد معنی‌دار است		اختلاف میانگین	سطح معنی‌داری	درجه آزادی	T	
حد بالا	حد پایین					
-۰/۳۶۶۸	-۰/۶۲۰۲	-۰/۴۹۳۵۲	۰/۰۰۰	۵۳	-۷/۸۱۳	شاخص استراتژی توسعه شهری در ابعاد رقابتی بودن
منبع: یافته‌های پژوهش						

جدول (۹) آزمون t تک‌نمونه‌ای برای ارزیابی شاخص‌های استراتژی توسعه شهری جزیره کیش

خطای استاندارد میانگین	انحراف استاندارد	میانگین	تعداد			
۰/۰۵۶۲۵	۰/۴۱۳۳۴	۲/۸۱۴۹	۵۴	ارزیابی استراتژی توسعه شهری جزیره کیش در مجموع		
عدد مفروض = ۳/۱						
در این محدوده با دقت ۹۵ درصد معنی‌دار است		اختلاف میانگین	سطح معنی‌داری	درجه آزادی	T	
حد بالا	حد پایین					
-۰/۱۷۲۳	-۰/۳۹۷۹	-۰/۲۸۵۰۹	۰/۰۰۰	۵۳	-۵/۰۶۸	استراتژی توسعه شهری جزیره کیش در مجموع
منبع: یافته‌های پژوهش						

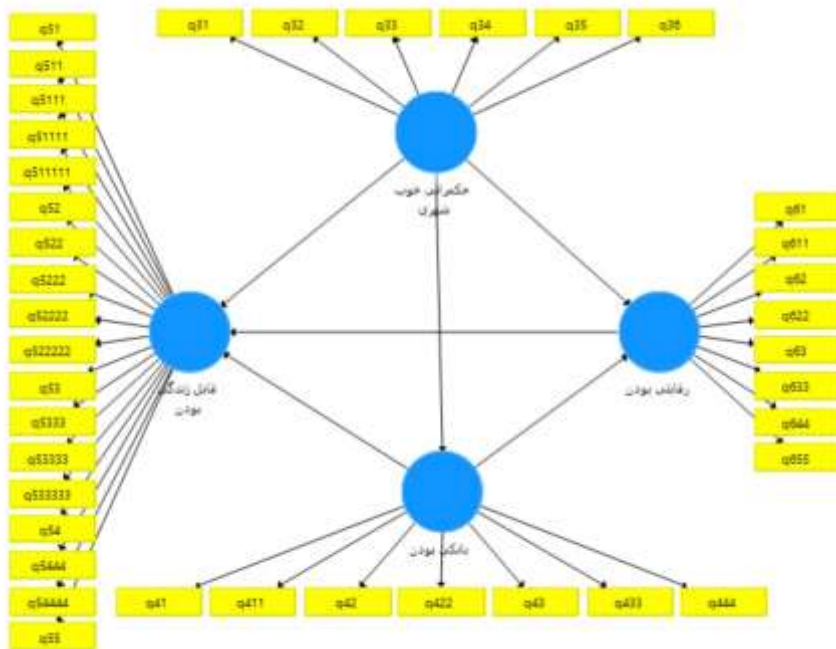
جدول (۱۰) مقایسه شاخص‌های استراتژی توسعه شهری در کلیه ابعاد

Anova	مجموع مربعات	درجه آزادی	محدوده میانگین	F	معنی داری
بین گروه‌ها	۹/۲۲۷	۳	۳/۰۷۶	۱۱/۹۱۸	۰/۰۰۰
در گروه‌ها	۵۴/۷۰۷	۲۱۲	۰/۲۵۸		
مجموع	۶۳/۹۳۴	۲۱۵			

جدول (۱۱) مقایسه شاخص‌های استراتژی توسعه شهری در کلیه ابعاد

Duncan ^a		حجم نمونه	زیرمجموعه آلفا = ۰/۰۵
ابعاد		۱	۲
رقابتی بودن	۵۴	۲/۶۰۶۵	
بانکی بودن	۵۴	۲/۷۳۵۴	
حکمرانی خوب شهری	۵۴	۲/۷۵۹۳	
قابل زندگی بودن	۵۴	۳/۱۵۸۴	
معنی داری		۰/۱۴۲	۱/۰۰۰

معنی برای گروه‌ها در زیر مجموعه‌های همگن نمایش داده می‌شود. a با استفاده از هارمونیک به معنی حجم نمونه = ۵۴

شکل (۲) مدل معادلات ساختاری شاخص‌های استراتژی توسعه شهری

شناسایی شاخص‌های استراتژی توسعه شهری در جهت تاب‌آوری و توانمندسازی جزیره کیش .../۲۰۹

جدول (۱۲) اعتبار پایایی و روایی شاخص‌های استراتژی توسعه شهری

(AVE)	پایایی ترکیبی (CR)	همبستگی بین شاخص‌ها	آلفای کرونباخ	
۰/۴۷۰	۰/۸۶۰	۰/۸۲۴	۰/۸۱۱	بانکی بودن
۰/۴۷۲	۰/۸۲۹	۰/۸۰۸	۰/۷۵۰	حکمرانی خوب شهری
۰/۲۹۶	۰/۷۴۰	۰/۷۲۳	۰/۶۵۷	رقابتی بودن
۰/۲۵۹	۰/۸۳۴	۰/۸۷۷	۰/۸۱۷	قابل زندگی بودن

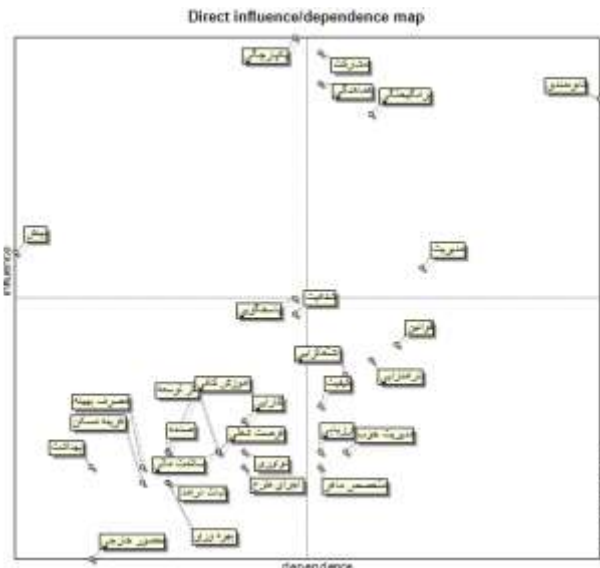
جدول (۱۳) معیار فارنل-لارکر برای شاخص‌های استراتژی توسعه شهری

قابل زندگی بودن	رقابتی بودن	حکمرانی خوب شهری	بانکی بودن	
			۰/۶۸۵	بانکی بودن
		۰/۶۸۷	۰/۷۴۶	حکمرانی خوب شهری
	۰/۵۴۴	۰/۶۰۵	۰/۶۵۷	رقابتی بودن
۰/۵۰۹	۰/۶۰۱	۰/۷۷۲	۰/۷۴۰	قابل زندگی بودن

جدول (۱۴) ماتریس اثر متقاطع متغیرها

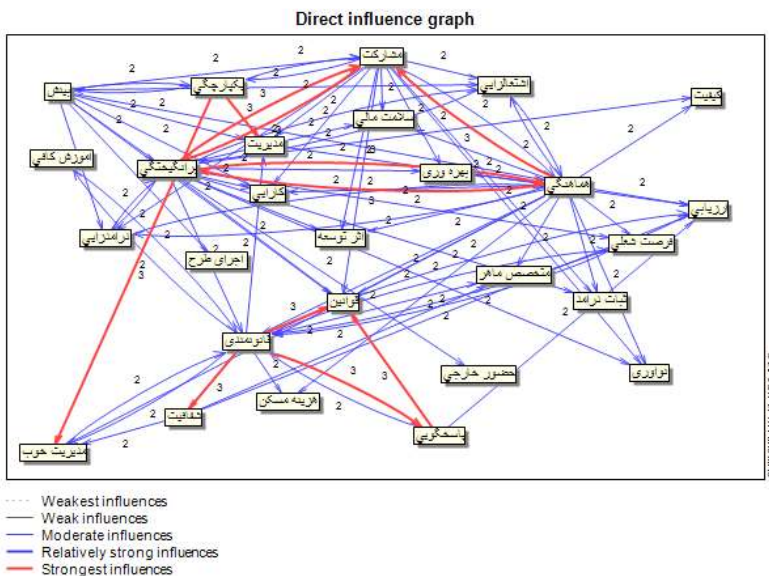
	30: مصرف بهینه	29: صنم	28: ارزایی	27: متخصص ماهر	26: مدیریت خوب	25: آموزش کافی	24: حضور خارجی	23: هزینه مسکن	22: فرصت شغلی	21: بهداشت	20: کیفیت	19: نوآوری	18: اثر توسعه	17: سلامت مالی	16: ثبات درآمد	15: بهره وری	14: کارایی	13: اشتغالزایی	12: درآمدزایی	11: قوانین	10: برانگیختگی	9: هماهنگی	8: مدیریت	7: یکپارچگی	6: مشارکت	5: اجرای طرح	4: پیش	3: پاسخگویی	2: شفافیت	1: قانونمندی
1: قانونمندی	0	3	3	0	1	2	2	2	2	1	2	3	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
2: شفافیت	2	0	2	0	1	2	2	2	2	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
3: پاسخگویی	2	2	0	0	1	2	2	2	2	2	2	3	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
4: پیش	1	1	1	1	0	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
5: اجرای طرح	1	1	1	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
6: مشارکت	2	2	2	1	1	0	2	2	2	3	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
7: یکپارچگی	2	2	2	2	2	0	3	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
8: مدیریت	2	2	2	1	2	2	0	2	1	2	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
9: هماهنگی	2	2	2	1	2	3	2	2	0	3	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
10: برانگیختگی	2	1	1	1	2	3	2	2	3	0	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
11: قوانین	2	2	2	1	2	1	2	2	1	0	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
12: درآمدزایی	2	1	1	1	1	1	1	2	2	2	0	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
13: اشتغالزایی	2	1	1	1	1	1	1	2	2	2	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
14: کارایی	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
15: بهره وری	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
16: ثبات درآمد	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
17: سلامت مالی	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
18: اثر توسعه	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
19: نوآوری	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
20: کیفیت	2	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
21: بهداشت	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
22: فرصت شغلی	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
23: هزینه مسکن	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
24: حضور خارجی	1	1	1	0	1	1	0	1	1	1	1	1	0	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
25: آموزش کافی	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	1	1	1	1
26: مدیریت خوب	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	1	1	1
27: متخصص ماهر	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	1	1	1
28: ارزایی	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	1	1
29: صنم	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	1
30: مصرف بهینه	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0

© IJRORS-ENTIA-MICMAC

شکل (۳) نقشه اثرگذاری و اثرپذیری و پراکنش متغیرها براساس اثرات مستقیم

شناسایی شاخص‌های استراتژی توسعه شهری در جهت تاب‌آوری و توانمندسازی جزیره کیش .../۲۱۱

شکل (۴) نمودار اثرات مستقیم متغیرها بر یکدیگر

جدول (۱۵) ارزیابی شاخص حکمرانی خوب شهری در جهت توانمندسازی با مدل SOAR

فرصت‌ها	قوت‌ها	شاخص حکمرانی خوب شهری
دولت الکترونیک و استفاده از GIS برای داشتن یک حکمرانی خوب مدیریت صحیح همراه با تقویت مشارکت مردمی و بخش خصوصی برای رسیدن به توسعه پایدار	مستقل بودن سازمان منطقه آزاد کیش قانونمندی در راندگی قانونمندی در اداره اماکن عمومی و جشنواره‌ها	زیرشاخص‌ها
		قانونمندی
		شفافیت
		عدالت
		مسئولیت و پاسخگویی
		مشارکت مردمی
		اثر بخشی و کارایی طرح‌ها و برنامه‌ها
پیشنش راهبردی		
نتایج	آرمان‌ها	
ایجاد شهری امن، مقاوم و پایدار توانمندسازی مدیریتی	فراهم‌سازی دسترسی به عدالت برای همه و ایجاد سازمان‌های مؤثر، مسئولیت‌پذیر و پاسخگو در تمامی سطوح به منظور دستیابی به توسعه پایدار	

جدول (۱۶) ارزیابی شاخص بانکی بودن در جهت توانمندسازی با مدل SOAR

شاخص بانکی بودن	قوت‌ها	فرصت‌ها
زیر شاخص رویکرد مالیه شهری	استفاده از معافیت‌های بانکی استفاده از تسهیلات بانکی (ریالی و ارزی)	فرصت جذب سرمایه‌گذاران خارجی قابلیت استفاده از credit card برای گردشگران خارجی
کارایی اقتصادی طرح‌ها و برنامه‌ها		
بهره‌وری و عایدی مناسب		
ثبات درآمدی		
زیر شاخص رویکرد فناوری اطلاعات	قوت‌ها	فرصت‌ها
زیر ساخت ارتباطی	پرداخت الکترونیکی و آنلاین برای رزرو هتل، پرواز و خدمات گردشگری استفاده از دستگاه کارت‌خوان در تاکسی‌ها	ایجاد زیرساخت‌های قابل ترمیم و مقاوم نوآوری بیشتر در صنعتی‌سازی پایدار گردشگری و هتل‌داری
زیر ساخت مالی		
زیر ساخت آموزشی		
زیر ساخت امنیتی		
	آرمان‌ها	نتایج
	ارتقاء مداوم رشد اقتصادی پایدار و فراگیر، اشتغال کامل و بهره‌وری مناسب و کار شایسته برای همه افراد تضمین آموزش باکیفیت، فراگیر و برابر	توسعه اقتصادی و اشتغال‌زایی کاهش فقر در تمامی ابعاد زندگی سالم و ارتقای رفاه برای تمامی سنین

جدول (۱۷) ارزیابی شاخص قابل زندگی بودن در جهت توانمندسازی با مدل SOAR

شاخص قابل زندگی بودن	قوت‌ها	فرصت‌ها
شاخص‌های اجتماعی	عدم نیاز به ویزا برای ورود گردشگران خارجی حضور مسافران خارجی حوزه خلیج فارس به واسطه تمدید ویزا در کیش احساس اعتماد و امنیت برای گردشگران خارجی احساس اعتماد و امنیت برای ساکنین جزیره	جذب بیشتر سرمایه‌گذاران خارجی تبلیغات مؤثر برای جذب گردشگران خارجی ایجاد تسهیلات مؤثر مانند هتل با پلاژ اختصاصی برای استفاده گردشگران خارجی آزادی عمل بیشتر گردشگران خارجی در کیش
خدمات بهداشتی و درمانی مناسب		
فرصت‌های شغلی مناسب		
هزینه مناسب برای مسکن		
حضور خارجی‌ها		
احساس اعتماد و امنیت		
احساس امنیت در محله		
شاخص‌های اقتصادی	تنوع و تعدد هتل‌ها، رستوران‌ها، بازارها و مشاغل متنوع در حوزه گردشگری و هتل‌داری	نماینندگی برندهای معتبر در زمینه هتل، رستوران و کافی‌شاپ نماینندگی برندهای معتبر به جای اجناس بی‌کیفیت
فقر و مشکلات مالی		
مشکل در پرداخت صورت حساب‌ها		
چالش‌های شهری	قوت‌ها	فرصت‌ها
ایمنی شهری	سرعت پایین وسایل نقلیه و وجود قوانین رانندگی خاص در کیش برای حس امنیت شهری عدم استفاده از وسایل نقلیه موتوری در کیش عدم آلودگی هوا و مشکلات صوتی ترافیک	پایین نگهداشتن قیمت امکانات اقامتی بالا بردن کیفیت سطح آموزش در کیش بالا بردن کیفیت سطح خدمات بهداشتی و درمانی در کیش ایجاد شغل و کاهش بیکاری
مشکلات زیست‌محیطی و آلودگی هوا		
تغییرات آب و هوا		
مشکلات صوتی		
آموزش مناسب		
کیفیت دسترسی به خدمات بهداشتی		
ایجاد شغل		

شناسایی شاخص‌های استراتژی توسعه شهری در جهت تاب‌آوری و توانمندسازی جزیره کیش .../۲۱۳

		کاهش بیکاری
فرصت‌ها	قوت‌ها	زیرساخت‌ها
توسعه اکوتوریسم در کیش و استفاده از جزیره هندورابی به عنوان یک ظرفیت جدید برای جذب بیشتر گردشگران و توسعه گردشگری طبیعی	حمل و نقل مناسب داخلی طبیعت بکر شامل ساحل و دریا آب و هوای پاکیزه و آرامش پارک شهر وجود باغ‌راه با استفاده از نمادهای فرهنگی و تاریخی در پیاده‌راه‌ها میلان شهری مناسب و پاکیزگی و زیبایی منظر شهری تنوع و تعدد تاسیسات گردشگری و ورزشی	حمل و نقل مناسب
		امکانات فرهنگی
		فضاهای عمومی (بازارها و پیاده‌روها)
		رضایت از زیبایی خیابان‌ها و ساختمان‌ها
		فضای سبز (پارک‌های عمومی)
		فضاهای تفریحی در فضای باز
		امکانات ورزشی
فرصت‌ها	قوت‌ها	قابل زندگی بودن با رویکرد ذهنی
توسعه گردشگری سلامت در کیش جزیره هندورابی به عنوان یک ظرفیت جدید در جهت توسعه گردشگری سلامت	رضایت از زندگی و احساس آرامش حس ایمنی اجتماعی ایمنی کودکان و نوجوانان دوری از مواد مخدر و جرم و جنایت به دلیل محیط بسته و کوچک کیش	بهداشت، درمان و تندرستی (سلامت)
		تندرستی روانی
		رضایت از زندگی
		حس ایمنی
		ایمنی کودکان
		ادراک از جرم، جنایت و اعتیاد
نتایج	آرمان‌ها	
کاهش نابرابری‌های اقتصادی و اجتماعی توانمندسازی اقتصادی و اجتماعی قشر آسیب‌پذیر جامعه جلوگیری از مخاطرات زیست‌محیطی	تضمین آموزش باکیفیت برای همه پایان بخشیدن به فقر در تمامی ابعاد برنامه‌های مناسب به منظور مقابله با تغییرات آب و هوایی و تأثیرات آن نگهداری، ذخیره و ارتقای استفاده پایدار از اکوسیستم‌های خاکی و زمین و ممانعت از نابودی تنوع زیستی و جانوری نگهداری و بهره‌برداری پایدار از اقیانوس و منابع دریایی به منظور دستیابی به توسعه پایدار	

جدول (۱۸) ارزیابی شاخص رقابتی بودن در جهت توانمندسازی با مدل SOAR

شاخص رقابتی بودن	قوت‌ها	فرصت‌ها
ظرفیت‌های سازمانی	سازمان منطقه آزاد کیش به‌عنوان یک سازمان مستقل در کیش ایجاد یکپسج‌های سرمایه‌گذاری در بخش گردشگری و ... جزیره هندورابی به عنوان یک ظرفیت جدید جذب گردشگر برای توسعه گردشگری طبیعی	تبدیل جزیره به منطقه آزاد رقابتی در حوزه خلیج فارس استفاده از منابع انسانی کارآمد با تحصیلات مرتبط برای مناصب مدیریت و برنامه‌ریزی در بخش گردشگری مدیریت صحیح در جهت توسعه پایدار گردشگری
مدیریت کارآمد و توانا		
استعدادهای بالقوه		
بازه زمانی مناسب		
ارتباطات تخصصی		
ارزیابی		
نظارت		
زیرساخت‌ها	قوت‌ها	فرصت‌ها
حمل و نقل مناسب (هوایی و دریایی)	تفریحات آبی: یلاز، پارک آبی، غواصی و ماهیگیری، پاراسل و ... دهکده گردشگری: کلبه هور، رینگ دوچرخه‌سواری دور جزیره آثار فرهنگی و تاریخی: حریره و کاریز وجود هتل‌ها، رستوران‌ها و بازارها هتل ترنج، هتل روی آب ایستگاه آب‌شیرین‌کن، مدیریت صحیح در زمینه پاکیزگی جزیره کیش	ایجاد فرودگاه بین‌المللی در کیش برای انتقال سهمی از پروازهای بین‌المللی از دوبی به کیش گردشگری دریایی بین جزیره کیش و سایر جزایر گردشگری دریایی بین جزیره کیش و دوبی و سایر کشورهای حوزه خلیج فارس
ساختمان‌ها و بناهای مناسب		
ارتباطات و مخابرات، آب و فاضلاب، برق و گاز		
تاسیسات فرهنگی، تفریحی و گردشگری		
تاسیسات ورزشی		
تاسیسات خدماتی (هتل، رستوران، بازار)		
مدیریت زایدات و ضایعات و تصفیه‌خانه‌ها		
منابع انسانی	قوت‌ها	فرصت‌ها
آموزش مناسب برای مشاغل فعال در بخش گردشگری	کیش شهر دانشگاهی وجود رشته‌های برنامه‌ریزی گردشگری، مدیریت گردشگری و هتل‌داری در دانشگاه‌های کیش	آموزش و بالا بردن کیفیت سطح خدماتی در بخش گردشگری، هتل‌داری و پذیرایی بالا بردن استانداردهای هتل‌داری و سایر تاسیسات رفاهی، اقامتی و پذیرایی حد استانداردهای جهانی برای رقابت در منطقه
آرمان‌ها	نتایج	
	ارائه خدمات رعایت استانداردهای جهانی در برای رقابت در منطقه، تضمین دستیابی به انرژی با قیمت مناسب و استفاده از منابع انرژی جدید و پایدار تضمین دستیابی و مدیریت پایدار آب و بهداشت برای همه	دستیابی به الگوی تولید و مصرف پایدار ایجاد زیرساخت‌های مناسب و نوآوری‌های بیشتر برای رسیدن به توسعه پایدار گردشگری همسو شدن توسعه شهری و گردشگری در جهت توسعه پایدار

کتابنامه

۱. اسلامی راد، قربان، روشنعلی، محمد (۱۳۹۶)، تدوین راهبردهای استراتژیک به منظور توانمندسازی محلات حاشیه‌نشین (مطالعه موردی: شهر بهشهر)، فصلنامه جغرافیا و برنامه ریزی شهری چشم انداز زاگرس، ۹(۳۲).
۲. بنکدار، احمد، زرین پناه، نریمان، شرفی، مرجان (۱۳۸۹)، برنامه راهبردی سیدنی، شهری پایدار تا سال ۲۰۳۰، جهاد دانشگاهی، پژوهشکده فرهنگ و هنر؛ مرکز تحقیقات هنر معماری و شهرسازی، پژوهشکده نظر.
۳. یورقربان، شیوا (۱۳۹۷)، آینده پژوهی توسعه فضایی - راهبردی جزیره کیش با رویکرد گردشگری پایدار، رساله دکتری رشته جغرافیا و برنامه ریزی شهری، پردیس بین الملل کیش، دانشگاه تهران.
۴. پورموسوی، موسی، معصومی، سلمان (۱۳۸۹)، ساماندهی و توانمندسازی محله های آسیب پذیر با تاکید بر نقش مدیریت شهری، مجله شهرداری ها، ۱۱(۹۹): ۳۲-۴۰.
۵. تقوایی، مسعود، حسینی خواه، حسین، علیزاده اصل، جبار (۱۳۹۴)، استراتژی توسعه شهری با تأکید بر توانمندسازی محلات شهری، مطالعه موردی: محله اکبرآباد یزد، مجله آمایش جغرافیایی فضا، ۵(۱۵): ۱۲۵-۱۴۲.
۶. توکلی‌نیا، جمیله، شالی، محمد (۱۳۹۴)، در پژوهشی با امکان‌سنجی راهبرد توسعه شهر در توانمندسازی و ساماندهی سکونتگاه‌های غیررسمی منطقه یک کلانشهر تبریز، تحقیقات کاربردی علوم جغرافیایی، ۱۵(۳۶): ۱۱۷-۱۳۶.
۷. رضایی، محمدرضا (۱۳۹۲)، ارزیابی تاب آوری اقتصادی و نهادی جوامع شهری در برابر سوانح طبیعی مطالعه موردی: زلزله محله‌های شهر تهران، نشریه مدیریت بحران، ۲(۳): ۲۵-۳۶.
۸. رهنما، محمدرحیم، اجزاء شکوهی، محمد، سیاحی، زهرا (۱۳۹۶)، احیاء بافت فرسوده با رویکرد استراتژی توسعه شهری؛ نمونه موردی اهواز، دانشگاه آزاد اسلامی، فصلنامه مطالعات مدیریت شهری، ۹(۳۰): ۱-۲۰.
۹. شقاقی شهری، وحید (۱۳۹۶)، ارزیابی و مقایسه وضعیت تاب آوری اقتصادی ایران با رقبای منطقه، فصلنامه پژوهش‌ها و سیاست‌های اقتصادی، ۲۵(۸۳): ۱۸۳-۲۱۸.
۱۰. غیاثوند، ابوالفضل، عبدالشاه، فاطمه (۱۳۹۴)، مفهوم و ارزیابی تاب آوری اقتصادی ایران، فصلنامه پژوهشنامه اقتصادی، ۱۵(۵۹): ۱۶۱-۱۸۷.
۱۱. گل وردی، مهدی (۱۳۹۶)، تاب آوری ملی: مروری بر ادبیات پژوهش، فصلنامه مطالعات راهبردی سیاستگذاری عمومی، ۵(۲۵): ۲۹۳-۳۱۰.

References

1. Bankdar, Ahmad, Zarrinpanah, Nariman, Sharafi, Marjan (2010), Sydney Strategic Plan, Sustainable City until 2030, University Jihad, Culture and Art Research Institute; Research Center for Architecture and Urban Planning, Nazar Research Institute (in Persian).
2. Chand, A. (2018). Place Based Approach to plan for Resilient Cities: a local government perspective, *Procedia Engineering* 212, Pp. 157–164. www.sciencedirect.com.
3. Cities Alliance. (2016). Annual Report, <http://www.citiesalliance.org/node/6025>.
4. Cities Alliance. (2018). Annual Report, <http://www.citiesalliance.org>.
5. Dhabhalabutr, K. (2016). The Empowerment of the Slum Inhabitant as a Primary Agent of Low-Income Housing: Slum Upgrading in Thailand between 1980 and 2011, *Procedia - Social and Behavioral Sciences* 216, pp. 428 – 439. www.sciencedirect.com.
6. Dou, Li & Wang. (2013). Ecological Strategy of City Sustainable Development, <https://www.sciencedirect.com>.
7. Eslami Rad, Ghorban, Roshanali, Mohammad (2017), Development of Strategic Strategies for Empowering Suburban Areas (Case Study: Behshahr City), *Journal of Geography and Urban Planning, Zagros Perspective*, Volume 9, Number 32 (in Persian).
8. Golverdi, Mehdi (2017), National Resilience: A Review of Research Literature, *Quarterly Journal of Strategic Public Policy Studies*, Volume 5, Number 25, pp. 310-293 (in Persian).
9. Goncalves. (2013). Framework and Indicators to Measure Urban Resilience, www.researchgate.net/publication/259996559.
10. Lee, K. Chun, H. Song, J. (2018). Climate Change for Urban Development New Strategies for Resilient Planning in response to Climate Change for Urban Development, *Procedia Engineering* 212, Pp. 840–846. www.sciencedirect.com.
11. Pourghorban, Shiva (1397), Futurism of Spatial Development - Strategy of Kish Island with a sustainable tourism approach, PhD thesis in Geography and Urban Planning, Kish International Campus, University of Tehran (in Persian).
12. Pourmousavi, Musa, Masoumi, Salman (2010), Organizing and Empowering Vulnerable Neighborhoods with Emphasis on the Role of Urban Management, *Journal of Municipalities*, Volume 11, Number 99, pp. 40-32 (in Persian).
13. Rahnama, Mohammad Rahim, Ingredients Shokoohi, Mohammad, Sayyahi, Zahra (2017), Revival of worn-out texture with city development strategy approach; A case study of Ahvaz, Islamic Azad University, *Quarterly Journal of Urban Management Studies*, Year 9, No. 30, pp. 1-20 (in Persian).
14. Ray, B. Shaw, R. (2018). Changing built form and implications on urban resilience: loss of climate responsive and socially interactive spaces, *Procedia Engineering* 212, Pp. 117–124. www.sciencedirect.com.

15. Rezaei, Mohammad Reza (2013), Evaluation of economic and institutional resilience of urban communities against natural disasters (in Persian).
16. Shafique, K. Warren, C. (2018). Empowerment and legitimization of effected communities in post-disaster reconstruction, *Procedia Engineering* 212, Pp. 1171–1178. www.sciencedirect.com.
17. Shaghaghi Shahri, Vahid (2017), Evaluation and comparison of Iran's economic resilience with regional competitors, *Quarterly Journal of Economic Research and Policy*, No. 83, Year 25, 181-238 (in Persian).
18. Spath, L. Scolobig, A. (2017). Stakeholder empowerment through participatory planning practices: The case of electricity transmission lines in France and Norway, *Energy Research & Social Science* 23, Pp. 189–198. www.elsevier.com/locate/erss.
19. Taqvaei, Massoud, Hosseinikhah, Hossein, Alizadeh Asl, Jabbar (2015). City Development Strategy with Emphasis on Empowering Urban Neighborhoods, Case Study: Akbarabad Yazd Neighborhood, *Journal of Spatial Geographic Management*, Fifth Year, No. 15, 142-1525 (in Persian).
20. Tavakolinya, Jamileh, Shali, Mohammad (2015), in a study with feasibility study of city development strategy in empowering and organizing informal settlements in Tabriz metropolitan area one, *Applied Research in Geographical Sciences*, Year 15, No. 36, pp. 138-117 (in Persian).
21. UN-Habitat. (2018). The State of Sri Lankan Cities 2018 report.
22. World Bank. (2009). AFRICAN DEVELOPMENT BANK GROUP, THE BANK GROUP'S URBAN DEVELOPMENT STRATEGY.
23. Zhan, D., et al., (2018). Assessment and determinants of satisfaction with urban livability in China. *Cities*. <https://doi.org/10.1016/j.cities.2018.02.025> . www.elsevier.com/locate/cities.